

Reisz Péter

Ez én vagyok. Olyan két éves lehettem, amikor ez a kép készült, tehát 1937-ben lehetett ez. Budapesti kép. Én 1935-ben születtem, és Óbudán gyerekeskedtem. 1935 után, amikor a szüleim hazajöttek Hollandiából, akkor már az apám nem nagyon járt templomba. Én mentem az anyukámmal és a nagymamámmal, meg persze a zsidó iskolában az osztállyal. Otthon nem voltunk kóserok. Disznóhúst nem ettünk, de nem tartottuk meg a tejes és a zsíros közötti szüneteket, és nem vettünk kóser húst. De mondjuk, egy paprikás csirke tejföllel, az teljesen elképzelhetetlen volt [lásd: étkezési törvények]. A szokások azok megmaradtak. Libát vettünk ősszel, a zsírját kisütöttük, és azzal a zsírral gazdálkodtunk. Novemberben, decemberben, januárban többször is ettünk libát, és ezek a libák, azt hiszem, mindig kóserok voltak. Például, ha csirkét vágunk, akkor elvittük sakterhez, és ő vágta le. Péntek este gyertyagyújtás volt, apám nem volt otthon, mert dolgozott. Az anyukám és a nagymamám azért csinálták. Kendőt vettek a fejükre, és úgy megáldották a lángot. Volt bárhesz is. Én még gyerek voltam, de én tudtam az imákat, és együtt mondtuk a nagymamámmal meg az anyukámmal. Aztán ez is elmaradt lassan. A pénteki ételekre, emlékszem, nagyon sok szószot tettünk. Fokhagymaszószot, paradicsomszószot.

Péntekenként libahúst ettünk szósszal. Templomba is mentünk péntek este és szombaton, amikor kiállt a szombat, akkor. Délelőtt nem mentünk, mert akkor főzés, takarítás, háztartási munkák. Olyan nem volt, hogy nem gyújtottak villanyt, olyan nem volt, hogy nem ültek villamosra, ilyesmi nem volt. Az apukám is ment dolgozni. Én is jártam iskolába. Megtartottuk a hosszúnapot, meg ugye böjtöltünk, és sátoros ünnepen részt vettünk, ami a templomban volt megrendezve. De teljesen magyarok voltunk, felvidéki magyarok, zsidó vallásúak. A nyelv és a szervezethez, a hagyomány minket a zsidósághoz kapcsolt. A római katolikusokat a római katolikussághoz. Valamikor ide betelepítettek svábokat. Azok a svábok később magyarok lettek. 200 évvel ezelőtt jöttek ide csehek. Azok is magyarok mára, magyarokká váltak. Amíg a svábok azok svábok voltak, a csehek azok csehek voltak, a magyarok azok lehetnek evangélikusok, katolikusok vagy zsidók, azok magyarok voltak. Mi nem voltunk külföldiek. Mi magyarok voltunk. Csak más vallásúak. Az óbudai zsidó elemi iskolába jártam. Azért ide jártam, mert 1938-tól erősen lehetett érezni, hogy az ország fasizálódik, zsidótörvények jelentek meg. Engem nagyon kergettek itt Óbudán, amikor elemista voltam még. A proli gyerekek kis része kifejezetten vadászott a zsidó gyerekekre, és amikor iskolába mentem, ha tudtak, megkergettek, és ha elkaptak, akkor megverték. Az elemi iskola a Zichy utcában volt. Egyetlen kétemeletes épület volt az utcában, ebben volt a hitközségnek egy négyosztályos elemi iskolája. A zsinagóga egészen közel volt az iskolához, és mi jártunk templomba az osztályból. Ott az elemiben kezdtem el héberül tanulni. Jól tudtam imakönyvből imádkozni. Ide csak 3 évet jártam, mert aztán jött a háború.